

POBIĆ (514) *vb pf*

o jasne.

inf pobić (40). ◇ *fut* 1 *sg* pobiję (9). ◇ 2 *sg* pobijesz (1). ◇ 3 *sg* pobije (20). ◇ 1 *pl* pobij(e)my (3), pobij(e)m (1); -(e)my *HistAl Leop*; -(e)my : -(e)m *BielKron* (1:1). ◇ 2 *pl* pobijecie (2). ◇ 3 *pl* pobiją (13). ◇ *praet* 1 *sg m* pobiłem, -em, -m pobił (8). ◇ 2 *sg m* pobiłeś (2). ◇ 3 *sg m* pobił (162). *f* pobiła (12). *n* pobiło (2). ◇ *pl* 1 *m pers* pobiliśmy, -śmy pobili (2). ◇ 2 *pl m pers* pobiliście, -ście pobili (5). ◇ 3 *pl m pers* pobili (119), są pobili (1); pobili : są pobili *LibLeg* (4:1). *subst* pobiły (5). ◇ *plusq* 3 *sg m* był pobił (4). ◇ 3 *pl m pers* byli pobili (2). ◇ *imp* 2 *sg* pobij (6). ◇ 2 *pl* pobijcie (4). ◇ *con* 1 *sg m* bych pobił (2). ◇ 2 *sg m* byś pobił (1). ◇ 3 *sg m* by pobił (10). *f* by pobiła (1). ◇ 1 *pl m pers* bychmy pobili (2). ◇ 3 *pl m pers* by pobili (4). ◇ *con praet* 2 *sg f* byś była pobiła (1). ◇ 3 *sg m* by był pobił (1). ◇ 3 *pl m pers* by byli pobili (1). ◇ *impers praet* pobito (31), było pobito (1), pobito było (1) *GroicPorz*; pobito : było pobito *Leop* (1:1). ◇ *con* by pobito (3). ◇ *part praet act* pobiwszy (32).

Sł stp notuje, Cn s.v. pobijam; upijam się, Linde XVI – XVII w.

1. *Pozabijać, zabić wielu; occidere Miech, HistAl, PolAnt, Vulg, Mącz; interficere Miech, HistAl, Vulg, PolAnt; necare Miech, Mącz; caedere, percutere Vulg, PolAnt; trucidare Miech; auferre, exercere a. facere caedem, prosternere Vulg; interimere, perdere PolAnt; iugulare omnia, iugulationem magnam facere, mactare Cn [w tym: kogo, co (żywotne) (pl a. sg w funkcji pl) (406)] (431) :*

a. *Ludzie (niekiedy wraz z ludźmi też i zwierzęta) (409) :*

α. *O śmierci zadanej celowo przez ludzi: pomordować (355) : Czego fie w ten czas dowiećie/ Gdy mię gárdły záplácićie. Bowiem Bábilon z Grecyą/ Przeto was wżyftki pobiją BierEz H; Onij pobili proroki/ a wy pana prorotzkiego zabijecie. OpecŻyw 77, 21v, [61], 77, 121, 121v; Tamże gdy do Pełthu tatarzy przyfli/ wielkość nie małą ludu pobili pośpolitego [multi plebei collecti in ore gladii supervenientibus thartaris perierunt]. MiechGlab 16; dzieci/ łtarce/ y kapłany pobiwŝy, z wielkim plonem ludu y bydła odiechali. MiechGlab 34, 3 [2 r.], 4, 24, 34, 38, 55, 58; wziętho ym spoddanich o trzi łtha lyvdv y kv themv łzyła ych pobytho LibLeg 10/58v, 6/156, 7/68, 10/147, 11/46, 64 (9); SeklKat 14, K4; Na they tho walce pobito [mortui sunt] Perłow trzy kroć łto tyfiac HistAl F4v, B7, D, E6, K6, N2v; KromRozm I N4v; MurzNT Matth 2/16, k. 6 marg, Luc 19/27; GliczKsiqż G2v, H7; GroicPorz kk4; KrowObr 28; RejWiz 86v, 183v; Wieluście iuz pobili w tym mieście/ y nápełniliście drogi iego zábitemi. Leop Ez 11/6, Ios 7/5, 1.Reg 11/12, 2.Reg 5/8, 3.Reg 18 arg, 4.Reg 11/1 (16); RejZwierz 6, 37v, 45, 106; Niepowieday tego pánie moy áby wżythki łyny Krolewkie pobić miano BibRadz 2.Reg 13/32, Num 31/7, Iudic 9/43, 1.Reg 15/3, 2.Reg 8/13, I 201a marg (12); [Żydzi] pobrali wżytki miáltá [króla Seon] [...] pobiwŝy lud od nawiętłzego do namnieyłzego oboygá rodzáiu/ dobytek łobie rozdzyelili. BielKron 42; á tám pobił wżytkę łiedmđzyefiát brátow ná iednym kámieniu BielKron 50v; Rołkazał Saul łłuzebnikom áby fie rzucił ná kápłany á pobili ie. BielKron 66v; Ktory łyn w máłey łtraży będąc/ pobił kłiążęta Połowieckie Kitaná y Itlárá (marg) Kitan zábit. Itlár zábit. (-) BielKron 350; przeto iuz byli wiele kościołow wylupili y duchowienłtwá pobili. BielKron 412v, 15v, 17, 21, 27, 34v (111); Omni senatu necato, Pobiwŝy wżiłtkę rádę. Mącz 243d, 155b, 321b; RejAp 57, 91v; A drugi czáfu powietrza/ Doktorowi (ktory/ nic nie vmieiac/ wiele iuz był ludzi pobił) rádził/ áby s Krákowá nie wyieždzał/ powiedáiacz mu/ Wielką práwi łumnę*

pieniędzy zebrać thy tu możesz *GórnDworz* R8v, Z2v; *HistRzym* 59v, 104v; *RejPos* 24, 25v, 50v, 144v, 238, 240v, 321; *BiałKat* 131v; *RejZwierc* 47, 126, 136v; *BielSpr* 19v, 59; obroćcie się a pobycie ofiarownicy Iehowy. *BudBib* 1.Reg 22/17, *Iudic* 1/4, 8/17, 20, 1.Reg 13/3, 4 (16); *CzechRozm* 60v; *PaprPan* M2v, M3, Hh3, Hh3v, [Hh5]; *ModrzBaz* 80v, 111; *KochOdpr* D2; męże pobiwży żony ich wniewołą prowadzili *SkarŻyw* 528, 58, 189, 347 [2 r.], 348, 483, 537; Bráty rodzone y Stryieczne/ iednych pobił/ drugich z ich oyczyfych vdziałow [...] wyzuł *StryjKron* 355, 61, 120, 305, 309, 315 (16); Iedná Pentefylea co v Troiey była/ Dzieięć mężow walecznych fwą ręką pobiłá. *BielSjem* 8; *GórnRozm* B3v, Cv [2 r.]; *ActReg* 132; *KochPij* C2; *GrabowSet* B3v; *KochFrag* 44; Tedy Herod [...] poławfży pobił wfzytkie dzieći/ ktore były w Betlehemie *WujNT Matth* 2/16, s. 9, *Matth* 22/6, s. 243, 249 marg, *Luc* 19/27 (10); *KmitaSpit* C4, C5v; Dawid/ iáko fubtelny w drzewie robaczek/ oím fet mężow pobił iedny^m naiázdem *SkarKaz* 84b, 517b.

pobić komu (10): SVIpieius w Egipcie miał dwa włafne fyny/ Ktore mu tám pobito/ márnie bez przyczyny. *RejZwierc* 27v; *BielKron* 87, 144v, 243v, 30lv, 350; A Huffánkáfán Krol Perfki/ poráziwży Máchometá Ceffárzá Tureckiego kilo kroć/ ták iż mu zá káżdym po kilkudziefiát y kilku tyfęcy woýká pobił/ [...] Roku 1474. Kateriná Zená [...] z listámi [...] przyfłá *StryjKron* 652, 411; *KlonKr* F; *KmitaSpit* B3.

pobić kim (1): A gdy fzofty ániól zátrąbił/ cztereý ániółowie byli rozwiázáni/ ktorzy wielkim woýkiem iednych/ trzećią część ludzi pobić mieli. *WujNT Apoc* 9 arg.

pobić czym (16): *PatKaz III* 143v; *Leop* 2.Par 21/4; *BibRadz Ios* 10/11; bráthy mi iádem pobił/ mnie thakież chciał vczyńić *BielKron* 243v; z láfá gęftego/ tákiez z błot/ oganiáli fie Wáláchom iáko pfom/ y wiele ich pobili ftrzelbą. *BielKron* 399, 54v, 311v; *GrzepGeom* Bv; *RejZwierc* 166; *BudBib* I 142a marg, *Ier* 21/7, *Ez* 26/8; Sángar pługiem fześć fet mężow pobił. *SkarŻyw* 559 marg, 559; Okrutnik wielki ón był/ co ciálem człowieczém Kónie karmił/ pobiwży fwoié goście mieczém *GórnTroas* 71; *KlonKr* F.

W przeciwstawieniach: »chybić, ranić ... pobić« (2): [Tatarzy] krola z iego woýkiem ogarnęli, y niewymownem mnoftwem ftrzał [...] Węgry przeftrafzyli, wiele ich pobiwży ale więczy raniwży. *MiechGlab* 15; Xiádz z dziálá vderzył/ Náfzych chybił/ fwych pobił/ iż głupie wymierzył. *StryjKron* 537.

W porównaniu (1): *WerGość* 262 cf »na rzeź pobić«.

W połączeniach szeregowych (8): A ftych iedny pobijecie/ drugie vkrzyžuiecie/ a niéktoreé będziecie biczówátz w fynagogach *OpecŻyw* 77; *Leop Ios* 11/12; áz przyfzło ná tego Máchometá ze wfzech naokrutnieýfzego/ ktory brátá włafnego vdawił/ kfiázętá pobił Bofeńskie/ drugie w więzieniu pomorzył/ drugie ollepił *BielKron* 253v, 49v, 140, 30lv, 431; Abowiem pátrz z onego wdzięcznego pokoiu ktory fwiát piefzczófzkom fwym dawa/ iż iedny powiefzá/ drugie pobijá/ poczwierthiá drugie *RejZwierc* 132v.

W charakterystycznych połączeniach: *pobić bałwochwalcę, biskupy* (3), *bracią* (6), *braty* (bratow) (2), *czarownice* (2), *dworzany, dzieci* (dziatki) (13), *gospodarze, goście, kapłany* (3), *katy, krole* (5), *krzyżownicy, ksiązéta* (3), *księdze* (2), *księżą, kupcow, lud* (5), *ludzi(e)* (4), *łotry, męski narod, męże* (rycerskie) (6), *mieszczony* (2), *młodzianki, narod* [czyj] [= rodzinę], *niemowiótka, nieprzyjaciele*

(nieprzyjacioły) (4), niewiasty, obywatele, ofiarownicy (2), ojce (2), okrutniki, ostatek (ostatki) (4), pany (6), poddane (poddanych) (2), posły (3), proroki (7), przyjaciele, rejterow, rycerze (2), sierotki, sługi, starce (2), straż (2), stroże (2), strzelcow, swych, synowce, syny (6), ślachtę, ślepe i chrome (2), wdowy, wieszczki, wnuczki, wojsko, wsi, wybranych, zastawę [czyją] (2), żony (3); pobić częścią (2), od mała do wiela, od nawiętszego do namniejszego; pobić czeluścią (osiową) (2), jadem, kulami, mieczem (mieczami) (5), modlitwą, narzędziami, ostrzem miecza, pługiem (2), strzelbą, pobić wojskiem; pobić jednym najazdem, swą ręką, zdradą; pobić w bitwie, na walce; pobić przed [czyimi] oczyma (3); pobić marnie, rozno, tajemnie; pobić bez swej szkody; pobić bez przyczyny; pobić dla cudzołóstwa, dla krolowania, dla (chciwości) panowania (2); pobić o niesprawiedliwość, o ojczyznę; pobić na biesiedzie; pobić przed kościołem, na placu, po polu, po ulicach, po wszystkich powieciech.

Zwroty: »do jednego (a. ad unum) pobić« [szyk zmienny] (3): A drugie Tatarzy ogarnawfzy do iedne⁸⁰ pobili [ad unum necaverunt]. *MiechGlab* 16; *StryjKron* 492; drugą 6 [Niemców] [...] na Granicach Francuskich bronie podeimowawszy pobito ad vnum *ActReg* 182.

»na rzeź pobić« (1): Ey dla Bogá żywego/ izali nas ná rzeź pobić máią/ iáko woły ábo świnię/ ábo infze bydło? *WerGość* 262.

»pobić do szczędu« (1): Porázili tedy y thego Kroiá/ y pobili fyny y wflystek lud iego do fzcędu [*Percusserunt ... ad internecionem*] *Leop Num* 21/35.

»na śmierć pobić« (1): a kyedi bi nye vrzadnyk Colodensky pan byenafch Volfky y zboyari y fpoddanimy kxyazni yey mczi rathowal. thedi bi nafz wlitkye na fmyercz pobytho *LibLeg* 11/156v.

»pobić na wojnie« (1): vkazano mu kościół Dagonow fpalony ogniem/ y Azot/ y inne miáftá rozborzone/ y ciáła pomiotáne/ y groby onych mężow ktore było pobito ná wojnie [*qui caesi erant in bello*] *Leop 1.Mach* 11/4.

»żywo pobić« (2): Phileni przyiawfzy tę kondycją dopuścili fie tám żywo pobić/ á tym fpofohem gránice fáiádow swoich rozfzerzyli/ woląc życzyć fzyrfzych gránic Oyczyźnie swoiey niż fámym fobie żywotá. *Phil* C3, C3.

Szeregi: »pobić, (i) pobrać« (5): Mfcifław zamek Hálicki wziął/ cokolwiek tám ludzi było pobił y pobrał *BielKron* 359, 15v, 297v, 350, 367v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pobić albo pochromić« (1): Bo owi tym łakomcom częgo źle nábyli/ Iedno gwałtem pobrałi/ drugie wylupili. A owy też pobito álbo pochromiono *RejWiz* 70v.

»pogubić i pobić« (1): lud pofpolity zebrałfy fie/ wflytki nás pogubi ij pobije. *OpecŻyw* 117.

»pobić, (a, albo, i) poimać« [szyk 2:2] (4): *BielKron* 326v; A oni nie tylko áby mu owocow poľać mieli/ ále mu y ony poľty poimáli/ á drugye pobili. *RejPos* 250v; *StryjKron* 170, 572. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pobić, (i, a) pomordować (a. z(a)mordować)« = *percutere et interficere* *PolAnt* (4): Wdowy sierotki pobili goścye zmordowáli *LubPs* V3v; *BibRadz* 4.Reg 25/21; *GórnDworz* Y2v; pofyłałem Proroki/ á oni miáfto vznánia swoiego [...] pobili y pomordowáli ie. *RejPos* 321.

»pobić i poranić« (3): *LibLeg* 11/156v; Troillus ná pirwym potkaniu Greki porázil/ á lud Achillefow vciekł/ á przeraźil woľko Greckie aż do namiotow/ wiele ich pobił y poranił. *BielKron* 58v, 247.

»porazić i (a) pobić« [szyk 4:1] (5): Ten [Amurates] [...] Władisława Polkiego y Wuherkiego krola [...] w ostateczny bitwie przy Iezierze Varnenskim poraził [!] y z iego ludem pobił [superavit et ... occidit] *MiechGlab* 67; y porażono á pobito ludu z iego strony bårzo wiele [cecideruntque ... plurimi]/ áż do brony mieyfcikiey *Leop Iudic* 9/40, *Ios* 11/8; *BielKron* 43, 366. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pobić i porąbać« (1): vgonyl nałche polli na zyemy kladzyenłkyey. pobyl y porambal jako zboycza. *LibLeg* 11/155.

»pobić, posiec« [szyk 3:1] (4): *BielKron* 250, 380v, 460; Tãm Kupcow Niemieckich/ Krzyżakow y Reyterow/ ktorzy z nim w Riterwerderze Zamku miełzkáli/ bez wieści obłkoczonych pobił/ poliekł/ y w Niemen wrzucić kazał *StryjKron* 492. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pobić a pozabijać« (1): Y pobyl ie Krol Bábiloński á pozábiał ie [percussitque eos ... et interfecit eos] w Rebláthá w ziemi Emmáth *Leop 4.Reg* 25/21.

»(częścią) pobić, (częścią) rozgromić (a. pogromić)« [szyk 1:1] (2): cokolwiek ludu walecznego ziemią do muru przyciągnęło/ wżytko to Archimed(es) narzędami łwemi częścią pobił/ częścią rozgromił *GrzepGeom* Bv; *RejPos* 237v.

»pobić, (i) zatracić (a. potracić)« (2): ktora [Maryja] to była załluzyla yłz łwą modlytwą yedna wżytky katy yey łyna krzyzownyky pobycz y zatraczycz mogła *PatKaz III* 143v; *Maculare partus suos parricidio*, Włafne dzieci pobić/ potracić. *Mącz* 203b.

W przen (3) : Bo y Piłmo powieda iż brzuch co ták tyie/ Więcey ludzi poraża niżli miecz pobije. *RejWiz* 15; A gdy Doktor powiedział/ iż ná gwałthowne powietrze/ nic mi práwi prezerwátywy nie pomogą. Rzekł dopiero ow/ Więc iefli tobie nie pomogą/ tedy tym pomogą/ ktorych twoiá ręká nie pobije. *GórnDworz* S, Z2v.

Przen (1) :

Szereg: »pomordować a pobić« (1): Iż zakon nápiłány pewnieby nas wżytkich był pomordował á pobił/ by nas był Duch Páńłki nie ożywił *RejPos* 169v.

β. *O śmierci spowodowanej działaniem sił fizycznych lub zarazą* (10) : Przywieźli do nas Archę Bogá Iłráelłkiego/ áby nas pobiłá/ tudziełz y lud náłz. *Leop 1.Reg* 5/10; przeto [Izraelici] poráżili Syryanow łto tyliác/ á ktorzy vciekli do miáłtá/ vpadł mur ná nie y pobił ie. *BielKron* 85v, 274v; *BielSat* N2; *SkarŻyw* 20, 21; *BielSjem* 37; Szczęśliwy náder/ ktorých to powietrze łrogié Záráziwłzy pobiłó/ to czály vbogié. *ZawJeft* 39; *WujNT Luc* 13/4.

Przen (1) : przyłzłá śmierć przez okná náłze/ werwála łię w domy náłze: pobiłá przed łieniá dzieci/ y młodzieńce po vlicách. *SkarKazSej* 706a.

γ. *O śmierci zadanej przez zwierzę* (1) : Przetoż pobił ich lew z łála: wilk pod wieczor łplądrował ich: y leopard czuły (przypadnie) ná miáłtá ich *PowodPr* 8.

δ. *O śmierci zadanej lub zesłanej przez Boga* (42) : In matutino interficiebam omnes peccatores terrę: [...] Ia w zarań pobiłem wżytki grzełzniki thego łwiata. *WróbŻolt* 100/8; Karał Rałpatem affirium dla bluznierłtwa yz Angioł Boży 185 tyliác ludu iego pobyl. *SeklKat* F3v; *KromRozm I O*; *LubPs* Yv, dd5, eev; *RejWiz* 183; *Leop Ier* 33/5, *Thren* 2/4, *Os* 9/16; *BibRadz Iob* 34/26, *Ps* 134/8, *Ier* 21/6, 33/5; Poczuł Pan Bog wdzyęcność w iego ofierze/ przeto łam w łobie mowił: [...] iuz nie

pobiję wżytkiego żywego łtworzenia iákom wczýnił. *BielKron* 5v; Rzekł Pan Bog do Moizészá y do Aarona/ odstępcie od nich [od Chore i jego rady] áz ie pobiję nagle. *BielKron* 41, 12, 30v [2 r.], 32, 36, 40, 40v; *RejAp* 52, 81, 147v; *RejPos* 56 [2 r.], 331v; Doydzieć nas y on Anyoł czo pobił woýłko Sennácherybá frogiego. *RejZwierc* 206v; *BudBib* 1.Reg 2/25, *Ier* 21/6, *Thren* 3/43; *SkarŻyw* 482; Y rozwiázáni łá oni cztery ániołowie/ ktorzy byli zgotowani ná godzinę/ ná dzień y ná miešiąc y ná rok: áby pobili trzeciá część ludzi. *WujNT Apoc* 9/15.

pobić czym (3): *GroicPorz* pp3; Ale Pan Bog łpušcił ná nie grad/ to iełt kámienie/ y pobił ich więcey niż mieczem. *BielKron* 47v; *BudNT Apoc* 19/15.

W charakterystycznych połączeniach: *pobić* dzieci, lud (ludzie) i bydło (2), *mieszczony*, *narody*, *obywatele*, *pi(e)rworodne* (*pirworodzieństwa itp.*) (6), *wojska* (*wojsko*) (2), *złóšniki*; *pobić mieczem* (3); *pobić nagle*, *śnadniej*; *pobić na gromadzie*; *pobić w każdym domu*, *we (po) wszytkiej ziemi* (3); *pobić na miejscu widocznem*, *na puszczy*; *pobić jednego dnia*, *jednej nocy*; *pobić od człowieka aż do bydłęcia*; *pobić w gniewie*, *w pierchliwości*, *w popędliwości*, *w zagniewaniu*.

Zwrot: »pobić na śmierć« (1): á dzieći iey [*niewiasty Jezabelli*] pobieć ná śmierć [*interflciam in morte*] *WujNT Apoc* 2/23.

Szeregi: »porazić a pobić« (1): pokropicie iá [*krwią baranka*] podwoie wálze/ áby był znak ná nich/ áby były w pokoju záchowane domy wálze/ gdy ia słtapię ná zyemię ábych poráził á pobił ty wżytki *pirworodniętá* ich *RejPos* 158v.

»pobić i wygładzić« (1): pobieć y wygładzę wżytki do namnieýłzego/ y ciála ich pform rozdam *BielKron* 83.

W przen (1) : Bo ielcže mięłó tkwiało w zębách ich/ á gniew Boży pobił ie *SkarŻyw* 484.

ε. *O śmierci zadanej przez Szatana* (1) :

Szereg: »postrzelać a pobić« (1): By nas tedy dyabeł nie połtrzelał á nie pobił/ mamy iść do łáźniey. *HistRzym* 57.

b. *Zwierzęta* (22) :

α. *O zabijaniu przez człowieka* (20) : *BierEz* 13v; *FalZioł* V 94; *RejPs* 203; á wżákže pobili wężow onych niezliczną wielkoć. *HistAl* M6, H6v [2 r.], I2v, M6 [2 r.]; Bo iedni mędrowáli á drudzy báiali: [...] Iáko Atlás śwá mocá wżytkim niebem robił/ Iáko Herkules Hidrę álbo Smoki pobił. *RejWiz* 82; Tedy ony mięšzkáiące wthym miešćie mieczem pomorduiećie/ á miáłtho zborzyćie ze wżytkim tym co w nim iełt/ y bydłá iego pobiiećie [*perdendo ... animal eius acie gladii*]. *BibRadz Deut* 13/15; *BielKron* 47, 382, 454; *RejPos* 238v; *RejZwierc* 72; Y wrádzili ták/ žeby onę trćinę zápalić/ á przed ogniem oni Smocy gdy wylazą/ tedy ich łáčno pobieć *CzahTr* D4.

pobić komu [= *aby dać komu*] (1): Thoć oto wezmę chleby moie/ y wody moie/ thudzież y mięłó bydłęce/ ktorem pobił połtrzygáczom moim/ y dam ie męžom o kthorych áni wiem łkąd łá? *Leop* 1.Reg 25/11.

pobić czym (1): Też naprzeciwo robakom ktorzy w wżoch bywaią/ zmiešzay że proch Czemieszicze s fokiem piołynowym á ciepłó po throłże wpulšeżay w wży/ pobieć thym robaki. *FalZioł* I 46d.

W charakterystycznych połączeniach: *bydło (bydła) pobić (4), dobytek, osły, ostatek [czego], owce, ptaki, robaki, smoki, węże, wielbłądy, woły (2).*

Szereg: »pobrać albo pobić« (1): Abowiem widzimy tho y w bydłętach niemych/ y w źwirzętach/ y w ptakoch/ gdy im dzieci pobiorą albo pobiją/ [...] Inądnie zalię wżytkiego zapomnią/ á szukaią żywności swoiey. *RejZwierc* 150v.

β. O zabijaniu przez inne zwierzęta (1) : Sowie się woylko zebráło: Nagle tákież przyleciály/ Zásię kruki pobić chciály. *BierEz Q.*

γ. O zabijaniu przez Boga (1) : Pobił we wśytkich rzekach ich wśfch rodzaiow ryby *LubPs Yv.*

2. Zwyciężyć, pokonać w walce; *percutere Vulg, PolAnt; trucidare Miech; conterere PolAnt; caedere Modrz [kogo] (70) : MiechGlab 6; Leop 4.Reg 3/25; BibRadz Ios 10/4, Iudic 9/44, 1.Reg 15/3, 7, 2.Par 13/17; bądźcież tedy mocni á łtali/ á pánu bogu dzyękuymy/ że nam dał w moc thy okrutniki/ ktore w imię iego pobijem. BielKron 202v, 47v, 55, 85v, 214, 243v, 428, 442; HistRzym 59; pobito theż zalię nędznie woylká iego/ á łamego wywiedziono w więzienie do krolełtwá inego. RejPos 50v; On [Hannibal] potym przypadwłzy z ludem pobił ie [Affry] ná mieyścu/ drugie w pogoni. BielSpr 43, 42; BudBib Gen 32/8, Ios 12/7, Ier 46/5; SkarŻyw 558; StryjKron 265, 308, 607; BielSjem 8; Ták ten tyran/ poráziwłzy ták wiele Węgierłkiego ludu: ták wiele woylká pobiwłzy Niemieckiego/ [...] otworzył łobie teraz niedawno przez Węgry drogę do Polłki. OrzJan 73, 42, 77; Włásnie iák pode Tłzczowem Niemcom też czynili/ Gdy ich niewielką ręką Polacy pobili. KmitaSpit C2v; SkarKazSej 685b.*

pobić czym (2): woylká nieprzyacielłkieście łpárli y del łunaki [lege: delłunaki 'kawalerzystów'] Tureckie ná was wyłádzone/ Copiámi wálzymiście pobili BiałKaz L4; Ná Amálechity łługę łwego połyłaiąc łozuego/ pobił ie podniesieniem rękú swoich do Bogá. SkarŻyw 484.

W połączeniach szeregowych (2): Owa krotce powiedaiąc/ poráził/ pogromił/ pobił ony wśytki nieprzyiaciele łwoie. *RejPos 343; BiałKaz L3v.*

W charakterystycznych połączeniach: *pobić bo jary, delłunaki, kniaziow, krole, lud (wielki) (2), łotrostwo, mocarze, mocne, nieprzyjacioly (nieprzyjaciele(-a)) (3), okrutniki, party, ufy (tatarskie) (2), wojska (wielkie) ((daleko więtsze) wojsko) (4); pobić z nazwą etniczną, np. Węgry (14); pobić + przydawka ilościowa (8); pobić kopijami, podniesieniem rękú; pobić niewielką ręką, porážką wielką, wielką plagą; pobić nędznie, okrutnie, snadnie; pobić w oczach [czyich]; poć w imię [czyje]; pobić na miejscu, w pogoni.*

Zwroty: »pobić na głowę« (1): Kilko vphow Tátarłskich pobili ná głowę/ A drudzy vciekáli máiąc konie zdrowe. *StryjKron 732.*

»do gruntu, do końca pobić« [szyk zmienny] (2:1): Zebráli fie byli połthronni ludzie ná nie [na *Plinosa i Solopita*] wśyłcy pobili ye do końcá. *BielKron 297, 343v; á przy nim [Kolomanie] Węgierłkie y Polłkie woylká wielkie [Mścislav] práwie do gruntu pod Haliczem pobił/ y pogromił StryjKron 330.*

Szeregu »ogarnąć i pobić« (1): A gdy ták vczynili/ przyciągłó łotrołtwá na XXX. tyłiac/ ktore Rzymiáne ogárnęli y pobili *BielKron 106v.*

»porazić i (a) pobić« [szyk 3:1] (4): Stey wrołłki Boniak pewien będąc wygráney bitwy/ vderzył ná oboz krolewłki w nocy/ poráził y pobił Węgry á korzyść wielką wziął. *BielKron 350, 442;*

A Hännibál z ludźmi przykoczywłszy/ wołko ono tak przełtráfzone y rozprołzone łnádnie pobił á poráził wedle myłli swoiey. *RejZwierc* 163; ZWycięłstwo otrzymawłzi / ieslibyłmy poráziwłzi á pobiwłzi nieprzyaciela [caesis fugatisque hostibus]/ niechćieli źiemie iego pośiádać/ tedy trzeba z nim o pokoiu łtánowić *ModrzBaz* 126; *StryjKron* 752. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»pobić i potrzebć« (1): Y zefłzi Amalekitowie y Kánáánowie mieszkáiący ná oney gorze/ y pobili y potarli ie [percusserunt eos et contriverunt eos] álz do Chormy. *BudBib Num* 14/45.

»pobić, (i) rozgromić (a. pogromić)« [szyk 3:1] (4): *BielKron* 352v; *StryjKron* 330, 757; Y pobił y rozgromił ono dáleko więłtłze wołko heretyckie *SkarKazSej* 685b. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pobić, zwojować« (1): *BielKron* 43 cf *W przen*.

W przen (1) : Zátym mowił Báłáám w przypowieści: [...] rozgá powłtanie z Izráelá/ y pobije/ zwoiuiie włzytki łny miáłtá Seth *BielKron* 43.

Przen (9) :

pobić czym (2): iesliby kościół przeciw nieprzyacielom [...] walczyć miał: tedy nie czym inłzym/ iedno mieczem duchownym/ [...] ktorymby włzytko pobił. *CzechEp* 98; Kogo fortuná łrogim nie pobiłá Tego łáłkáwym okiem nie zmamiłá. *KochSz* C3v.

Przysłowie: A márniká káždego łámá złość pobiye *RejWiz* 107; *RejPos* 265v; *RejZwierc* 63v, 174v, [203]v; Sáma niełpráwiedliwość pobiłá ty pány. *Paprpán* Gg; Złęgo złość pobiye *KochPs* 48. [Ogółem 7 r.]

a. *O Bogu zsyłájącym klęskę* (10) : *LubPs* dd4, dd5 [2 r.]; *BudBib Iudic* 11 /21; Toć iefł oná kráiná/ dla któręý bóg siłá Moźnych Tyránnów pobił *KochPs* 97, 22, 200; Mowi Pan Bog przez Izáiałzá: O coź was dáley mam pobić/ iedno gdyście iuź przydáli (do inłzych złości) *praeuaricationem*, to iefł religiey moiey odłtápienie? *PowodPr* 29.

pobić czym (1): ále bęđzie tám karanie ono/ ktorým Pan pobiie narody ktorzy nie przyłzli obchodźć świętá namiotow [tj. *Egipcjan*]. *BibRadz Zach* 14/18.

W charakterystycznych połączeniach: *mocne (waleczne, wielkie) krole pobić* (4), *narody, tyranny (siła moźnych tyrannow)* (2), *zadne ksiąźęta*.

W przen (1) : czyńćie pokutę á krzćicie łie z nowu/ iesli ináczey wćzyniće/ gniew Boźy was pobiye *BielKron* 214.

b. [W pojedynku:

Szereg: »pobić i zabić«: Achilles [...] stoczył łie s łámym krolem Cygnułem/ ktorego pobił y zabił *HistTroj* F3v.]

3. *Połłuc, pogruchotać* [co] (7) :

a. *Zniszczyć, zburzyć* (7) : Teź dziełięć Kołciołow Plebáńłkich wielkich/ y głowne Miáłto Dobrzyń/ pobiwłzy y poimawłzy w nim dwa tyłiącá ludźi łpáli/ y włzyłtko ono Xięłstwo zburzyli. *StryjKron* 320.

W połączeniach szeregowych (2): Wándáłowie [...] przyćiągnáwłzy do Rzymá z gruntu go wywróćili/ popáli/ pobili/ pobráli cokolwiek tám náleźli. *BielKron* 298v; *RejPos* 198.

Fraza: »grad pobije« (3): przeto Pan Bog drugą plagę przepuścił na ziemię Egipską/ to iest/ koniki albo łzaránczą iż do ośtátka popłowały wżytko czego grad nie pobił. *BielKron* 29v; *Mącz* 31a; *SkarŻyw* 480.

Szereg: »pobić a popalić« (1): Támże mu Pan rozkazał gdy miałta dobedzie aby nic z niego nie brał/ iedno aby wżytko pobił a popalił *RejZwierc* 64v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

b. [*Doznać bólu, ran z potłuczenia; przen [co na czym]:* tak iako do tego czáfu wżyfy Kácerze/ na tey iedney Powżzechnego Kościoła opoce/ swoie łby pobili. *HerbOdpow* T5.]

4. Zadać ból uderzeniami, zbić [kogo] (3) : O moy miły Pánie śnadźby y kiiow nie sftáło/ ábychmy wżytki thy wywrothniki łow twoich pobić mieli. *RejAp* 18v.

pobić czym (1): y sam swoią ręką brátá v wrot kijem (ktory miał) pobił/ y frodze zranił. *SkarŻyw* 529.

Szereg: »pobić i zranić« [*szyk 1:1*] (2): Gdy drugi brát wołác na ludzie o pomoc/ począł: y onego także zranił y na ziemi pobił. *SkarŻyw* 373, 529.

a. [*Przewrócić uderzeniami:*

Zwrot: »pobić na ziemię«: A potym rzucili się nań y pobiwfy na ziemię/ [...] po ziemi go włoczyli *SkarŻyw* 78.]

5. Odeprzeć atak (1) :

Zwrot: »szturm pobić« (1): ále iż sie Sołohub/ ktory tám był w ten czas Namieftnikiem/ dobrze y dofyć mężnie bronil/ y kilka łzturmow Moškiewfkich pobił/ tedy Moškiewfki odciągnął od Smolenfká. *StryjKron* 737.

6. Nałożyć obręcze na naczynie drewniane; cingere vasa circulis *Mącz, Cn; viere, vincire (dolia materia querne a. plumbo) Cn [co]* (2) : Pobiy ftátki do winá/ á záléway śmołą *GosłCast* 25.

pobić czym (1): Circulis vasa cingere, Statki obręczami pobić. *Mącz* 54c.

Synonimy: **1.a.** pogubić, pomordować, potłuc, zamordować; **2.** pogromić, pokonać, porazić, zwyciężyć; **3.** pogruchotać, potłuc, stłuc; **4.** stłuc.

Formacje współrdzenne cf BIC.

Cf **POBICIE, POBITY**